

EDINOST

Glasi slovenskega političnega društva za Primorako.

Oglasi se računajo po tarifi v peritu; za naslove z debelimi črkami se plačajo prostor, kolikor obsega nasvada vrsta. Poslana osmrtice in jarnozahvale, da- mači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredu: ulica Caserna št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejema. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina, reklamacije in oglase sprejema upravitelja ulica Molina pie- colo št. 3, II. nadst. Odpre reklamacije se prosto poštno.

„P. običaj je moj“.

Shod volilcev na boljunskem polju

dne 27. februvarja 1895.

Ako se že dosedanji shodi, sklicani po poslancih Spinčiču in Laginji v zapadnem delu v Istri, uspeli sijajno ter dokazali, kako se od dneva do dneva probuja narodna zavest v tem zapadnem delu pokrajine, je pa shod volilcev, sklican po poslancu Spinčiču minole nedelje v podnožju stare Učke, nadkrillil vse dosedanje.

Vrli poslanec Spinčič je došel v soboto naravnost z Dunaja v Lupoglav v društvo urednika „Naše Sloge“, in oba je prisrčno sprejel goreči rodoljub, veleč. gosp. župnik Peter Pikulič iz Dolenjevasi.

Komaj stopivša z vlaka pozdravil ju je omenjeni častiti župnik, a ljudstvo, zbrano na obronku brda, pozdravljalo ju je oduševljenimi živio-klici, ki niso hoteli prenehati, dokler se došla gospoda nista zgubila iz vida.

Solska mladina, vračajoča se ravnokar iz šole v Gorenjivasi, pozdravljala je gospoda poslance zvonkimi živio-klici, na čemer se jej je zahvalil poslanec Spinčič, priporočivši jej, naj bude marljiva in poslušna.

Tege dne bila sta omenjenega gg. gosta veleč. gosp. župnika Pikuliča. Poslednji ju je spremljal pop. v selo Mandiči na boljunskem polju, kjer je trebalo ukreniti potrebo za jutrnji shod. Pod večer odpotil se je poslanec Spinčič v družbi veleč. g. župnika Stefanutića iz Paza v stan poslednjega, kjer mu je naslednjega dne ljudstvo privedilo presrčno ovacijo, prepeljavajo rodoljubne pesmi.

O poludne jeli so se zbirati volilci iz občine pazinske, dvojica med njimi celo iz osem ur oddaljenega Trviča. Vsem tem je bil na čelu vrli jim župan dr. Dinko Trinajstič.

Zbran pred župniškim dvorcem pričakoval je narod svojega zastopnika, da krene ukupno žnjim na boljunsko polje.

Ob 12. uri izstopil je posl. Spinčič iz župnikovega dvorca in kor ga je narod pozdravil burnimi živio-klici, zahvalil se je kratkim pozdravom, na kar so se vsi skupno jeli pomikati nizdolu po paški strmini proti boljunskem polju. Medpotoma je prepevalo ljudstvo hrvatske davorije ter dajalo duška svojemu navdušenju radostnimi vskiki.

Čim bolj so se primikali svojemu cilju, tem bolj je naraščala množica, tako, da se je, prispevša na lice mesta, potrojila in celo početrtila. Ko so na boljunskem polju zbrani volilci opazili bližajočo se četo z dičnim poslancem na čelu, hiteli so jej nasproti pod vodstvom veleč. g. župnikov Flegarja iz Sušnjevice, Kraljića iz Kozljaka in Marčinka iz Vranje. Obe četi sti se pozdravili zaorivši skupni „živio“ poslancu Spinčiču in stisnivši si roke, odkorakala je vsa ta ogromna množica v selo Mandiči.

Med tem se je prikazala še večja množica na cesti, vodeči iz Lupoglava, noseča hrvatske in cesarske zastave, na čelu jej župnik Pikulič z urednikom „Naše Sloge“

in bivšim poslancem M. Mandičem. Od rodoljubnih župnikov pa so se jim pridružili gg. Zvaček iz Gologorice, Vanček iz Krbuna in Mlakar iz Brda. Tu smo videli tudi bivšega poslance Frana Flego, župnika laniškega Mikića, duh. pomočnika slunškega Havelo, odvetniškega kandidata I. Kurelića itd.

Ko so se zbrale vse te čete, zaorilo je tako oduševljeno klicanje, da je kar odmevalo po sosednjih brdih in po zidinah občine Boljunske. Čudno je moralo biti pri srcu nekaterim zaslepljenim Boljuncem, ki so zrlji se svojih zidin na narodno slavo ter poslušali vsklike probujene narodne zavesti.

Polagoma in v najlepšem redu razvrstili se je mnogobrojni narod na prostoru, odločenem za shod. Da je bilo mogoče natančno sešteti vso to množico, našli bi bili gotovo veliko nad 3000 glav iz občin: boljunske, plominske, labinjске, pazinske, roške, buzetske itd.

Okoli 2. ure popoldne stopil je poslanec Spinčič na vzvišeno mesto. Pozdravivši zbrane volilce zahvalil se jim je na mnogobrojni udeležbi ter priporočil, naj se izvoli predsednikom shoda župnik Flegar iz Sušnjevice, čemur je zbor pritril živio-klici.

Stopivši na svoje mesto zahvalil se je veleč. g. župnik Flegar na izkazanem zupanju ter je predstavil na to narodu tako njegovega zastopnika kolikor tudi vladnega za stopnika v osebi voditelja c. kr. okrajnega glavarstva v Pazinu, g. Šorlija.

Zatem je pozval poslance Spinčiča, naj položi račun o svojem delovanju.

Odvavši se temu pozivu zapričel je poslanec Spinčič svoj govor z razlaganjem obstoječe ustave z ozirom na sodelovanje ljudstva pri javni upravi, namreč, o volitvi in delokrogu občinskega zastopa, deželnega zbora in državnega zbora. Predočil je ljudstvu, kakova raka ravna na telesu našega siromašnega ljudstva je bila zemljiška odveza, kako so naši zastopniki tekem zadnjih 10 let prvi in vsikdar, pri vsaki priliki in na vsakem mestu, zahtevali, da se odpravi dolg na zemljiški odvezi in kako je slednje njihov trud obrodil zaželjeni sad, ko se je slavna vlada izjavila pripravljeno, slušati jednoglasni sklep deželnega zbora, da se namreč zbrise ves ostali dolg obveznikov na zemljiški odvezi.

Povedal je, kakó se je sklenila trgovinska pogodba z Italijo in je z isto nastala nesrečna klavzula o carini na vino, vsled katere je prenehal skoro ves izvoz našega vina na inozemska tržišča ter so hrami po mnogih krajih Istre še sedaj polni dveletnega vina, tako, da siromašni narod niti ne ve, s čem naj plača davke. Gospoda Italijani so se izrekli, toliko v deželnem zboru, kolikor v državnem zboru in deželnem kulturnem svetu za klavzulo, a ko so opa-

sem cigan! Ali naj, naj le! Čakaj, popredu duša! Pri mojej britvi, jaz ti še na zadnje obrjem dlakasto bradavico! Dá, dá, jaz, Grga Čokolin —

In ni trajalo dolgo, pa se je brivec zares osvetil (maščeval).

Slavni magistrat je dal bobnom vsem in vsakemu na znanje, da branjevke ne smejo za naprej prodajati manjših lojenic, nego deset na funt, a za vsako lojenico od več, da plačajo ogerski forint globe (vire).

Čokolin, vedešči, da je imela stara Magda od prej lojenice po enajst na funt. Šel je k starkinej kočji, da mu da manjših lojenic. Magda obotavljala se je „dolgo, ali brivec jej je rekel:

„Ne ludujte, kuma! Saj vas vendar jaz ne izdam. Saj so vam že tako ostale stare

zili silno škodo, koje je provzročila ta nesrečna klavzula našim vinogradnikom, raznesli so glas, da so naši poslanci bili za isto, a oni proti njej. V resnici pase naši poslanci ne samo v Poreču in na Dunaju, ampak tudi dogovorno s predsedniki slovensko-hrvatskih zadrug storili vse mogoče proti klavzuli in so naposled izprosil avdiencijo pri Njegovem Veličanstvu, da mu predočijo bedo in revščino ljudstva v tem pogledu ter da mu predlože spomenico, v koji so navedena razna sredstva, s kojim bi se mogli vsaj nekoliko poravnati velika škoda, ki jo trpi narod.

Zatem se je govornik spominjal važnosti cest in potov, brez katerih ni obrti in trgovine in dokazal je, kako silno je srednji in vstočni del zanemarjen v tem pogledu. Povedal je, kako ima deželni odbor leto za leto po 10000 gl. na razpolaganje za gradnjo in popraviljenje cest, a vzlic temu ne vidimo nikjer novih cest; le od časa do časa vidimo deželne inženere, kako merijo ceste, zlasti v dobi volitev, in tedaj bodisi tudi po snegu. On in njegovi tovariši so tudi v tem pagledu zagovarjali želje in potrebe ljudstva, posebno pa so priporočali, da se otvori železniška zveza iz Herpelj preko Krasa na Jurdane, in potem druga zveza iz Lupoglava nekako do Matulj, tako, da bi si mogli podati roke Mandiči s te in one strani Učke. (Dalje prih.)

Politiške vesti.

Novi višji drž. pravdnik tržaški dr. Gertscher dospe v Trst začetkom pr. m. V celjski kazini mu prirede banket v slovo.

Celjsko vprašanje. Pred par dnevi smo rekli, da nemški liberalci gotovo prililejo nekoliko vode vinu svoje nevolje radi celjskega vprašanja, kajti gospoda vedo dobro, da spravijo v nevarnost vse, ako bi strmoglavili koalicijo. V tem zmislu je nemška levica te dni vsprejela resolucijo, v kateri se jednostavno sklicujejo na že storjene sklepe, iz česar sledi, da gospoda niti radi 10 celjskih vprašanj ne izstopijo iz koalicije, ampak bodo le glasovali proti osnutju utrakvističnega gimnazija v Celju. In tako se vsa, s tolikim hrupom zasnovana akcija omeji le na zgolj demonstriranje.

Japonsko - Kitajska vojna. Iz peterburških virov javljajo, da je Japonska pripravljena skleniti mir, dasi bi mogla sklicati še kakih 175 tisoč vezbanih vojakov in ima na razpolago dovolj denarnih sredstev za nadaljevanje vojne. Japonska se boji, da bi napravilo neugoden utis na Rusijo, Francijo in Anglesko, ako bi se upirala pogajanju.

Različne vesti.

Članom „Del. podp. društva“ naznanjamo, da je društveni uradnik, gosp. Josip Pertot, sinoči ob 7. uri umrl po dolgi in mučni bolezni.

lojenice, pa brž ko ne vam ne bode ljubo, da jih miši izgledajo!*

Starka, ne slute zla, šla je na tanek led, a malopridnež Čokolin tožil jo je pred mestnim sodcem, da je prelomila zapoved slavnega magistrata, ker je prodajala manjše sveče.

In Magda morala je pred sod. Pred sod! Kakor da je strupena strela šinila v starkino srce! Vse svoje življenje ni imela posla se sodom, niti živje duši ni bila ni mrve kriva, ni dolžna, a sedaj na stare dni morala je dočakati te sramote!

„Jaz štujem zakone in poglavarje“, in sveta je dolžnost vsakega človeka paziti, da se po mestu ne krši zapoved slavnega magistrata!“ izrekel je pred sodom hinavski Čokolin.

Pogreb bude jutri ob 4. uri popoldne iz hiše št. 6. v ulici Cecilia. Gg. odborniki, njih namestniki in vsi člani so naprošeni da se v kolikor mogoče velikem številu udeleže pogreba. Predsedništvo.

Osobna vest. Učitelj-voditelj na ljudski šoli v Rovtahn nad Logatecem g. Alojzij Sežun imenovan je učiteljem voditeljem na ljudski šoli v Velikih Poljanah pri Ribnici. — Poveljnik 24. in 25. brambovskega batalijona v Ljubljani podpolkovnik J. Wodniansky, premeščen je bil pretekle dni v Št. Pöthen. —

Diocenzanska vest. Č. g. Ivan Koruza, dosedanji kooperator župnije Št. Jakobške, premeščen je na Opčine. Na njegovo mesto k sv. Jakobu pride č. g. Antonio Germek, „Tržačan po rodu in po svojem čustvovanju“. Liberalni, židovski „Il Piccolo“ se veseli tega premeščenja s tem je rečeno vse!

Izjave sočutja o smrti nadvojvode Albrehta. Poleg že omenjenih občinskih zastopov, korporacij itd. izjavili so poslednje dni pri tukajšnjem ces. namestništvu svoje sočutje povodom smrti nenadomestljivega maršala nadvojvode Albrehta: konkatedralni kapitel v Kopru občinski zastop Strassaldo, Verza, Grižana, Vižjan in Motovun. Na Voloskem izjavil je tamošnji župan v imenu občine, a poleg istega tudi deputacija okr. gospodarske zadruge globoko sočutje pri okrajnem glavarstvu, s prošnjo, da naj okrajni glavar izvoli priobčiti te izjave Nj. Vel. cesarju. V župni cerkvi na Voloskem bude dne 28. t. m. sv. maša zadušnica za pok. nadvojvodo.

V tem tekmovalju seveda ni mogel zastopati občinski zastop v Piranu. Občinski odbor naprosil je brzojavim potom ces. namestnika v Trstu, da izjavi Nj. Vel. cesarju „globoko sočutje“ mesta Pirana o nenadomestljivi izgubi, ki je zadela cesarsko obitelj s smrtjo nadvojvode Albrehta. (Ta brzojavka je sestavljena menda po tržaškem uzorcu, kajti isti občinski zastop Piranski popolnoma ignoruje slovasko okolicu in iztiče izključno le laško mesto. Stavec.)

Včerajšnji „korzo“ poplavljal je dež. Kljub slabemu vremenu pa je bilo vse popoldne na Corsu mnogo radovednežev, ki so prodajali zijala, ker bržkone niso imeli boljšega opravila. — Deževalo je včeraj ves božji dan in vso minolo noč; tudi današnje popoldne dež ni prenehal. Mislimo zatorej, da pade današnji „korzo“ v blato. Malo škode, ali prav za prav nikakoršne, ako se to zgodi.

Dve peticiji uložila je mestna občina ljubljanska zastran premestitve promet. vodstva iz Beljaka v Ljubljano, namreč: jedno na trgovinko ministerstvo, drugo na glavno direkcijo avstr. drž. železnice.

Za družbo sv. Cirila in Metoda na Greti nabrala je gea M. Podkrajšek pri veselici „Zarje“ dne 16. t. m. 10 kron; v veselici družbi v krčni konsumnega društva nabral je dne 17. t. m. g. A. Bremic 5 kron 48 st.; g. Martelanc Ivan in g. Žnidaršič Josip iz

„Ne daj Bog, da vsakdo tako štuje poglavarje, kakor vi, mojster Čokolin! Ne bodi ta ciganija vašej duši v pogubljenje, ali ta jednajsta sveča gotovo vam ne posveti v raj božji!“ rekla je Magda.

Tresočoj rokoj izmotala je starka iz ogle svojega robea forint, položila ga na stol pred sodeca, in dve solzi kakor grah debeli vdrlje ste se jej iz oči! A ko se je vrnila v svojo kočjo, bilo jej je, kakor da so se jej zrušili vsi kameniti svetei iznad erkvonih vrat na staro srce.

Brivcu je po tej osveti malo odleglo, ali mu duša ni mirovala. Veljalo je jače osvetiti se radi njegovega zla, veljalo je osvetiti se staremu zlatarju in njegovej jednici, ki ni bila Grgi sojena.

(Dalje prih.)

PODLISTEK.

Zlatarjevo zlato.

Zgodovinska pripoved XVI. veka.

Spisal A. Šenoa.

I.

Brivec se je jedel in grizel, da mu je kar žolč kipel, a pil, da mu je jel nos evesti kakor rožica. Pri tem pa je snoval in koval, kako bi se osvetil poprenjarki.

„V krčmi pri „črnem Janku“ pri Kamenitih vratih zavlekel se je inače društveni brivec v najtemnejši kot, in tu je zamišljeno čemel za vrčem vina po ves dan.

„Dá, dá,“ zamrmil je včas skozi smeh, „Grga je vinski brat in vragov svat! Dora, fina zlatarjeva Dora, ni zanj! Pa so me odpravili, sramotno odpravili, kakor da

Barkovelj darovala sta svojo dividendo pri „Rojanskem konsumnem društvu“ vsak po 2 kr. 40 stot. Vkupe 19 kron 88 stot. Srčna hvala darovateljem in njih naslednikom!

„Sokolova“ maskarada. Nismo se varali: „Sokolova“ maskarada je na sijajen način zaključila vrsto predpustnih narodnih veselice. Sijajen izid maskarade je vnovič dokazal privlačno silo te tradicionalne veselice našega Sokola. Došlo je toliko občinstva, da so bili v resnici pretesni redutni prostori v gledališču „Rossetti“: zastopani so bili — to se razume — vsi sloji tržaških Slovencev, tudi okolica je poslala časten kontingent, a poleg teh smo videli milijih gostov iz probujajoče se Istre — nekateri so prihiteli naravnost od narodnega slavlja na boljunskem polju — s Krasa in Notranjske.

Da zadobe naši čitatelji pravi pojem o številu udeležbe, povemo jim, da je prvo četvorko plesalo nad 150 parov, zadnjo, pozno v jutro, pa 80, toliko torej, kolikor je bilo sploh mogoče in je mnogo njih moralo brzdati svojo plesateljnost, ako niso hoteli, da nastane gneča, v kateri bi bilo nemogoče vsako gibanje.

Stopnice, uhod in dvorana sama so bili kaj ukusno okrašeni zelenjem, eksotičnimi rastlinami in zastavami.

Posamičnih mask in kostumov nočemo in ne moremo naštevati, ampak povemo le, da je godba „ciganov“ napravila velikanski efekt: to so bili ti pristni sinovi ogrske puste zares virtuozni v kretanju in sviranju, tako, da more biti ponosen na nje njih vrli mojster Fekete pl. Karadusy. Pristopical je tudi slavni ruski medved pod vodstvom čarovnodivne ciganke Mare; renčal je res iz vse svoje medvedje duše, ali nprav mu je bila blaga, kajti spoprijaznil se je sleđnjic tudi se svojimi madjarskimi sovražniki ter v lepi slogi z istimi zabaval maskirano in nemaskirano gospodo. Tudi „Sokolova“ maskarada se je vršila v znamenju koalicije nasprotnih si življenj — živila torej medvedje-madjarska koalicija! Prispeli so tudi gibčni „pirotje“ iz Vaj-Haj-Vaja, ki so točno vršili svojo dolžnost, to je: prodajali so svoje sitnosti vsakomur, brez razlike stanu in spola. Črnooke in črno-lične ciganke iz Yokohame vnamale so srca svojimi ognjenimi pogledi, le naš poročevalec ni bil nič kaj zadovoljen žnjimi, ker mu niso vedele ničesar povedati, kako stoje stvari na kitajsko-japonskem bojišču. Seveda: spuščati amorjeve pušice v srca na plesišču, to ume vsaka ciganka, toda našemu poročevalcu imponujejo veliko bolj junaki, ki sečejo glave na bojišču. So pač čudaki, ti žurnalisti! — Izmed posamičnih mask omeniti nam je prekrasni Turkinji, — jako odlični sti morali biti —, ker sti vzbujali toliko pozornosti —, Tirolke, Kranjice, sveže naše okoljčanke in okoljčane in pa — dve lovkici, zares elegantni in ukusni maski. Puški sta jima sicer veseli ob ramenih, ali ta večer jima očevidno ni bilo do njiju krvavega in smrtonosnega posla, pač pa sti plesali prav pridno in — koketovali. Blagor njima!

Mimo teh se je nebroj „dominov“ in fantastičnih mask družil v pravi piano življenje, prav kakor v kakem kaleidoskopu. Na večer „Sokolove“ maskarade so bile zadovoljne srečne, in — j e d n a k o p r a v n e v s e n a r o d n o s t i : živila torej koalicija! — na „Sokolovi“ maskaradi seveda, da ne bode morda kaknega nevšečnega nesporazumljenja.

Med odmorom so Fekete pl. Karadusy, Szkipaczy Jancsi in družba dajali na svojih instrumentih duška svojem navdušenju, da se je Madjarija postavila na čelo vsej civilizovani Evropi, uvedši — civilno poroko. Na licu se jim bral ponosno zavest, da le na madjarskem globu je življenje.

In vendar smo bili jako zadovoljni z njimi mi in z nami vsi drugi.

Kako dolgo je trajalo to vrvenje, rajanje, plesanje in muziciranje, tega ne more povedati naš poročevalec, ker je sicer pozno, vendar pa še prezgodaj zlezal v Morfejevo naročje.

Živila prihoduja maskarada „Tržaškega Sokola“!

Iz Ljubljane nam pišejo dne 25. februarja: Danes torej „peče“ se novi državnozborni poslanec in Šukljejev naslednik za doljenjska mesta in trge. Zdjale, ko Vam pišem te vrste, vrši se volilni boj ob Krki, Savi, Bistrici in — Sinzi, in kandidatje, izmed katerih jednemu ima pripasti v tej „bitki“ „venec zmage“, so na številu 3. — Dolenjci

imajo danes pokazati svojo — politično zrelost, in imé izvoljenega kandidata je — potrdi z dobrim ali — slabim spričevalom!

Dolenjci v zavednosti niso primerjati Notranjem, pa, če bi jih ne morila revščina, bi jo še nadkrili . . . Najpomilovalnejši je stan za doljenjsko stran, ta, da je v teku zadnjih let obnemogla v marsikaterem oziru, najbolj pa v narodno-gospodarskem, in valed tega mora dobiti záse vnetega poslanca, v ostalem pa moža, čegar značaj je odločen, čist pa — njej tudi dobro poznan. In mi upamo, da si izbere takega! . . .

Predpustna sezona bliža se ravno kar svojemu koncu. Kronika o letošnji tej dobi imela bo gledé Ljubljane večinoma le ugodno poročati. Le v enem oziru se je osoda letos maščevala nad Ljubljano —: pomanjkanje lastne, mestne civilne godbe! Odslek ad hoc, ki se je pred dvema letoma imel pečati z ustanovitvijo te godbe, se je po enoletnem delovanju razpršil in ostalo ni za njem drugega nič, nego — slabi nasledki. Pa je res čudno v našem mestu: Na deželi ima že skoro vsak trg svojo godbo, deželno stolno mesto pa mora uporabljati prositi in drago plačevati vojaško, — kadar pa te ni na razpolaganje, tedaj pa morajo počivati — in to nota bene: v predpustu! — gledališče, koncerti i. t. d.

Ta „greh naših mož“ se je baš zadnji teden letošnjega predpusta v Ljubljani močno maščeval, kar je prav na mestu; morda merodajni faktorji poskrbje v prihodnje za-to, da nam drugo ali tretje leto ne bode treba zaradi tega pomanjkanja jadikovati in z nova — „bobnati“.

Treba bode pa tudi v našem društvenem življenju kmalu boljše organizacije, kajti v marsikaterem oziru baš v Ljubljani močno nazadujemo, deloma ker niso društvo na krmilu pravi možje, deloma zato, ker ni v njih prave discipline! V tem oziru je „središče“ Slovencev še daleč zadej za drugimi mesti in kraji! Sapienti sat! Letošnje leto bode pri nas mnogo novih stavb dovršenih ozir. pričetih, in Ljubljana narase zopet v par letih za majhen mestni del. Ko bi se le tudi skrbelo in zidalo kaj za — tuje in domače občinstvo toliko potrebnih — stanovanj! Brez teh pač mesto ne privabi v svojo sredo občinstva, najmanj pa kak prometni urad kakoršen je prometno vodstvo drž. železnice, ki broji do 200 uradnikov, slug in drugega osebja, katerega pa Ljubljana ni v stanu nikamor pod streho spraviti: 1) ker nima niti za svoje ljudi dovolj stanovanj in prostora, in 2) ker premalo zida. — Na ta način se pa interesi mesta slabo zastopajo, in to je gotovo — graje vredno! Dixi!

— n. —

Veselica pevskega društva „Zarja“, prirejena minolo soboto v prostorih Rojanskega konsumnega društva v Rojanu, obnesla se je prav dobro. Pevske točke izvršile so se v občno zadovoljnost; posebno sta ugajala oba mešana zbora, med katerima se je divna „Nazaj v planinski raj“ morala ponavljati. Mešana zborje bi naša pevska društva sploh morala gojiti, kajti isti vzbujajo posebno veselje do petja in harmonije. Ostale pevske točke so se proizvajale v splošno zadovoljnost. Trospjev „Nos“ je kaj ugajal občinstvu. Veseloigra „Krojač Fips“ vzbudila je tudi mnogo naravnega smeha in radosti; saj so jo proizvajali znani domaši diletanti veselice-nega odseka „Roj. kons. društva“ ter zajedno izborni igralci. Veselica je bila dobro obiskana ter tudi gmotni vspeli precejšen. Po končani veselici začel se je živahen ples, ki je trajal do 6. ure zjutraj. Pevsko društvo „Zarja“ moralo bi prirejati mnogo takih veselice, koje budé narodni čut ter osvetljujejo lice prirediteljem.

Šaljivi carinarji. Velika reka Sena, katere teče skozi Pariz, zamrzla je te dni popolnoma. Carinarji v predmestju Faint-Cloud kratili so si dolgi čas s tem, da so sredi zamrzle roke postavili veliko hišo iz snega in napravili na tem poslopju v velikih črkah napis: „To letovišče se prodá, ali pa odda v najem. Nastaniti more se v njem z dnem 1. avgusta t. l.“

Pretep. 20letni kmet Alojzij Ferluga, stanujoč v Rojanu št. 53, sprl se je minolo noč s svojimi tovariši, prišedšimi iz neke gostilne. Nekdo izmed teh ljubeznivih „tovarišev“ kresnil je ubozega Ferluga z nožem preko nosa, prizadevši mu široko rano. Ra-

njenega odpeljali so na zdravniško postajo, od koder so ga odpravili v bolnišnico.

Nezvest trgovec. Dne 23. t. m. zaprli so tukajšnjega trgovca s suknom, Josipa Reba iz Trsta, stanujočega v ulici S. Michele, ker je osleparil, odnosno oškodoval razne Dunajske tvrdke. Rebec prijavil je pri tukajšnjem trg. sodišču konkurz, izjavivši, da je njegova zaloga sukna vredna nad 8000 gld., v tem ko ista s pohlštvo v prodajalnici vred ni vredna niti 2000 gld. — Obdolžen je tudi, ker je nedavno trdil, da je aktiven ter tako izvalil raznim tvrdkam blaga.

Policijsko. 20letni kotlar Avgust Bubnič iz Trsta, pristojen na Volosko, moral je v zapor, ker je na javnem plesu v gledališču z nožem ranil težaka Ivana Moschinija, s katerim se je bil spril iz ljubosumnosti. Bubnič je bil že večkrat zaprt in tudi že izgnan iz Trsta. — Minolo noč zaprli so 28letnega mehanika Antona Z. iz Vidma na Laškem, 30letnega težaka Ivana St. iz Trsta in 45 letnega težaka Ivana S. iz Labinja, ker so pijani razgrajali po mestu. — 24letni težak Rihard T. iz Trsta pretepal je na javni ulici svojo prijateljico Marijo R., stanujočo pri sv. Alojziju. Ljubeznivega težaka odgnali so strazarji v zapor.

Gospodarsko.

Slovensko posojilništvo.

Spisal Ivan Lapajne.

Drug jednako zaslužen mož je bil Schulze Delitzsch. Mož je menda istih let, kakor je bil Raiffeisen. Za nemško posojilništvo imata oba jednake zasluge. Dočim je prvi začel svoje delovanje na zahodnem Nemškem, bilo je delovanje drugega prvotno razširjeno bolj po vzhodnem Nemškem, po Pruskem in Saksonskem. Oba moža sta začela delovati v istih letih (1847—1850); oba sta imela skoro jednaka načela in jednake namene: združiti posamezne moči, posamezne ljudi v celoto, v ta namen. da celota posameznim posojuje, kadar so v denarni stiski. Po načelih vzajemnosti, po principih skupne zveze priti do skupnega kapitala in premoženja, s katerim naj se pozameznim članom te skupnosti pomaga — to je bil smoter pri obeh možeh. Razločevala sta se le v nebitvenih rečeh, Raiffeisen je imel princip, pomagati le kmetskemu ljudstvu; zato je hotel ustanovljati le kmetske posojilnice, Schulze ni bil tako tesnosrčen. On je prirejal in nasvetoval denarne zavode za vse stanove, za rokodelce, kmete, trgovce in za slehernega pač, kdor se je hotel pridružiti osnovanemu denarnemu društvu; zato je nasvetoval zdaj omejeno, zdaj neomejeno zavezo, sploh je dokaj več svobode puščal v svojih naukih. Zato so se mogle po njegovih nazorih osnovane denarne zadruge več ali manj razširiti ali skrčiti in dobiti celo značaj velikih denarnih zavodov, denarnih bank. Raiffeisen je zlehel, da ima le vsaka kmetska vas ali vsaka kmetska župnija svojo posojilnico. Da bi več župnij skupno imelo svoj denarni zavod, to naj bi bila le izjema. Raiffeisnove posojilnice naj bi ostale tudi vedno prave kmetske posojilnice, katere naj bi v resnici le kmetje na skrbi imeli; jedino le za vodstvo računov naj bi se posluževali izobraženega moža (učitelja, župnika). Schulze pa ni izključeval inteligence in glede obsega v terenu (ozemlju) ni stavil nikakoršnih mej. Zato so se posojilnice te vrste razprostirale navadno čez jeden ali pa tudi več upravnih

(sodnih) okrajev in bile ustanovljene zdaj za kakošno mesto, zdaj za več vasij i. t. d. Bitstveni razloček mej tema snovateljema nemških posojilnic je bil tudi ta: Raiffeisen je izključil deleže, Schulze pa jih je na vsak način priporočal. Raiffeisen ni trpel, da bi udje imeli od posojilnic še kakošen drug dobiček, kakor ta, da so na posodo dobivali, Schulze je pa dopuščal, da se je dajalo prvič deležem obresti in drugič primeren del udom od napravljene konecletnega dobička ali celo oboje skupaj. Raiffeisen je pa terjal, da ves dobiček pride v prihranjeno zalogo. Za le-to je tudi Schulze skrbel, toda s tem razločkom, da on ni odrekal pravice posameznim udom do tega rezervnega fonda, katerega bi si oni smeli mej seboj razdeliti, ako bi se razšli. Raiffeisen je pa hotel, da se posamezni udje nikoli ne dotaknejo prihranjene zaloge. Sicer sta pa oba, ki sta posredno in neposredno, z besedo in peresom jako veliko zavodov v življenje vzbudila, s tem nadzorovala posojilnice, da sta leto za leto letom pribičevala v letopisih o njih statistične date in dajala navode za pravilno poslovanje. Vrh tega sta oba združila večino svojih posojilnic v društvo, katero je po svojih knjigah, časopisih in uradnikih zvezne posojilnice podučevalo in nadzorovalo, torej sta ona dva to storila, kar dela „Zveza slovenskih posojilnic“ tudi že več nego 10 let.

(Dalje prih.)

Najnovije vesti.

Splet 26. Včeraj so se dogodili hud izgredi med italijanskimi čozoti na jedni in kmeti in vojaki na drugi strani.

Prodajam prostovoljno

več posestev in sicer:

- V Ribnici** hišo in zemljišče;
- V Sodražici** hišo na glavnem trgu, pripravljeno za trgovino;
- V Zemaricah** celo posestvo ali posamezne parcele;
- V Podklanu** (Mlaki) posestvo ali parcele.

Oddam v najem prostorno prodajalnico na najlepšem prostoru v trgu.

Janez Fajdiga
posestnik in trgovec

Nič več kašlja!

Balzamski petoralški prah ozdravi vsak kašelj, plučni in bronhijalni katar, dobiva se v odlikovani lekarni PRAXMARER „Al duo Mori“ Trst, veliki trg. Poštno pošiljate izvršujejo se neutegoma.

Dobroznana gostilna

ANTONA VODOPIVCA

(po domače „pri Prvačkovo“)

v Trstu.

ulica Solitario št. 12

toči kolikor v gostilni, tolikor pri veseliceh v sokolski telovadnici, vedno le pristna vipavska, Prvačka in kraška bela in črna vina. — Sladki risling v steklenicah, in modro frankljo, vsaka steklenica drži 1 liter in valja 60 novč. — Postrežba je počtvena, cena smerna. Kuhinja je preskrbljena s tečnimi, toplimi in mrazimi jedli.

Priporoča se rojakom v Trstu in z dežele. Toči vino tudi družinam 4 novč. ceneje, ako se odzame najmanj 5 litrov.

Vabilo na naročbo.

Vse dotičnike, ki se zanimajo za promet vrednostnih papirjev, vabilo najuljudneje k naročbi na

Moniteur Autrichien

(nemško in francosko izdanje)
Finančen časopis in bogat izvesnik o zrobanjih.

17. letnik, naročba za vse l. 2 gl.
Izhaja dne 2. in 16. vsakega meseca.

Upravištvo lista:

Moniteur Autrichien

(nemško izdanje)
Dunaj, IV., Favoritenstrasse N. 27.

Na finančna vprašanja odgovarja se drage volje tudi nenaročnikom zastoj in strokovnjaško in časopis pošilja se zastoj na ogled.

Banka in menjačnica

L. Riedling & Co.

Dunaj, IV. okr., Favoritenstrasse 27

priporoča se toplo za naslednje transakcije:

Kupuje in prodaja vse vrednostne papirje, obliacije, prioritete, srečke itd. po najugodnejših pogojih.

Opravila v banki: kakor inkasi, cheques, tratte, kredita pisma, zaloge.

Conto-Corrent. Naša menjalnica vsprejema denar na konto-korent in plačuje obresti po obrestni meri avstro-ogerske banke.

Zaloge. Vse vrednosti, ki so bile kupljene po našem posredovanju, morejo ostati pri nas v zalogi.

Upravlja se jih (inkaso kuponov itd.) proti plačilu nezatne pristojbine.

Borza. Vse borzne naročbe izvršijo se najpoštenjeje.

Zahtevamo odnošajem primerno jamstvo za opravila na določeni rok, dajemo vestnih nasvetov in informacij.

Pojasnila dajejo se na vsa finančna vprašanja zastoj; odgovarja se ali pismeno, ali v listnici našega lista, kakor to želijo naši naročevalci.

L. RIEDLING & Co., banka in menjačnica, izdavitelj in lastnik lista „Moniteur Autrichien“.

Dunaj, IV., Favoritenstrasse 27.

Naslov za telegrame: Riedlingbank, Wien.